

Archiefwerking met betrekking
tot het architecturale erfgoed

Jaarverslag 2006
Inhoudelijk activiteitenverslag

CentrumVlaamseArchitectuurarchieven

I.	VOORAF	3
II.	Sensibiliseren	3
II.1	Continueren van de website http://www.cvaa.be	3
II.2	E-nieuwsbrief	3
II.3	Erfgoeddag: In kleur	4
II.4	Cultuurmarkt	4
II.5	Monumentenstrijd	4
II.6	<i>Wonen in Welvaart</i> – sensibiliseren	4
II.7	Publicaties	5
III.	Acties rondom bewaren, onderzoeken en ontsluiten	5
III.1	Partnership archief van de Vlaams Bouwmeester	5
III.2	Partnership archief Albert Van Huffel	5
III.3	Geïntegreerd project <i>Wonen in Welvaart</i> – onderzoek en thematische ontsluiting	5
III.4	Architectuurarchieven toegankelijk maken: Archiefbank Vlaanderen & ODIS	5
III.5	Opvolgen van signaleringen architectuurarchieven	6
III.6	Ondersteuning en advies bij inventarisatie van architectuurarchieven	6
III.7	Project Isia Isgour	6
IV.	Kennisoverdracht	6
IV.1	Opleiding 'Archiveren kun je leren' i.s.m. VCM-Contactforum voor erfgoedverenigingen	6
IV.2	Het CVAa als spreker op studiedagen van derden	7
IV.3	Gastcollege VUB – opleiding Archivistiek	7
IV.4	Architectuurhistorische publicatiereeks rondom archieven: Huib Hoste	7
IV.5	Continueren van archivalische deelreeks: onderzoek naar 'bewaren' en 'ontsluiten'	7
IV.6	Bijdrage in verhandelingenbundel Archiefkunde 8: Uit de oude doos. Culturele archiefwerking in Vlaanderen	7
IV.7	Adviesverlening	8
IV.8	F.A.Q en Toolbox	8
IV.9	Helpdesk Lokaal Erfgoed	8
IV.10	<i>Wonen in Welvaart</i> – kennisoverdracht	8
V.	Coördinatie	8
V.1	Rapport Architectuurarchieven in Vlaanderen	8
V.2	Geïntegreerd project <i>Wonen in Welvaart</i> - coördinatie	9
V.3	Project Isia Isgour	9
V.4	Adviesraad	9
VI.	Procedures voor overdracht & verwerving	9
VI.1	Archief Charels-Hamel	9
VI.2	Archief Axel Ghyssaert	9
VI.3	Bibliotheek-collecties	9
VII.	Communicator en bemiddelaar	10
VII.1	Adviesraad	10
VII.2	Vertegenwoordiger in verschillende overlegorganen	10
VII.3	Deelname aan colloquia, aanwezigheid op lezingen en tentoonstellingen	10
VII.4	Opleidingen	11
VIII.	Samenvatting	11
IX.	Bijlagen	12

I. VOORAF

Het personeelsbestand van het CVAa onderging in 2006 enkele wijzigingen. De archiefcoördinator, Tom Avermaete (aangesteld 1 november 2003, contract onbepaalde duur), vulde slechts tot 31 maart 2006 zijn functie voltijds in. In de periode tussen 1 april en 31 oktober 2006 nam de archiefcoördinator slechts 20 % f.t.e. op. Na een sollicitatieprocedure voor een nieuwe archiefcoördinator werd Sofie De Caigny weerhouden. Zij trad in dienst op 1 november 2006 (100 % f.t.e., contract onbepaalde duur). De functie van de archivaris, Annelies Nevejans (80 % f.t.e., aangesteld op 1 maart 2004, contract onbepaalde duur) en de projectleider, Bregje Provo (60% f.t.e. aangesteld op 20 januari 2004, contract onbepaalde duur) werd naar aanleiding van het project *Wonen in Welvaart* tijdelijk uitgebreid tot een voltijdse baan. Met ingang van haar moederschapsrust eind augustus, werd de projectleider vervangen door Herlinde Van Langenhove (60 % f.t.e., contract bepaalde duur). De archiefcoördinator, de archivaris en de projectleider vormen samen het team dat de algemene en specifieke doelstellingen van het CVAa tracht te realiseren. Deze vaste kern werd in 2006 – net zoals in 2005 – tijdelijk uitgebreid met een projectleider voor *Wonen in Welvaart*, Karina Van Herck (70% f.t.e., contract tot 31 december 2006). Voor het office management en de publiekswerking werd samengewerkt met het VAI (forfaitaire afrekening op jaarbasis). Daarnaast kon het CVAa in 2006 rekenen op een stagiaire, Marleen Schülte, die in het kader van haar opleiding 3 maanden voltijds op het CVAa werkte voor het project *Wonen in Welvaart*. Zij werd hierbij begeleid door Tom Avermaete en Karina Van Herck.

Dit jaarverslag 2006 (1 januari tot en met 31 december 2006) is opgebouwd tegen de achtergrond van het *Beleidsplan Archiefcoördinatie* opgesteld in maart 2003 en het jaarplan 2006. De indeling van het verslag die wordt aangehouden beslaat de thema's die in de missie en het jaarplan als de belangrijkste acties worden aangeduid, nl. sensibiliseren, acties rond bewaren, onderzoeken en ontsluiten, kennisoverdracht, coördinatie, procedures voor overdracht en verwerving, communicator en bemiddelaar. Voor het financiële verslag wordt verwezen naar de afrekening in bijlage van het VAI en naar het financieel verslag 2006 van het CVAa. Bij acties die zwaar wogen op de financiële structuur van het CVAa wordt telkens aangegeven hoe de actie werd gefinancierd. De andere acties werden met de toelage van de Vlaamse Gemeenschap uitgevoerd.

II. SENSIBILISEREN

Het sensibiliseren van architecten en het grote publiek omtrent architectuurarchieven is een van de hoofdpodochten van het CVAa. Daarnaast is er speciale aandacht voor de doelgroep van (kunst-)historici, architecten, journalisten, restauratoren, archivariissen, studenten, opdrachtgevers, eigenaars, overheden en de bouwsector die in hun professionele activiteiten met architectuurarchieven te maken hebben.

II.1 Continuëren van de website <http://www.cvaa.be>

De website van het CVAa werd in 2006 regelmatig bijgewerkt. De website vormt een onderdeel van de VAI-website die een enorme toename kende van het aantal bezoeken (125.446 bezoekers, 848.096 bezochte webpagina's). Na afronding van het onderzoek werd het rapport *Architectuurarchieven in Vlaanderen. Kwalitatieve veldbeschrijving en analyse van het Vlaamse architectuurarchieflandschap* als download-document op de website geplaatst.

Uitvoering: verantwoordelijke website: Annelies Nevejans

II.2 E-nieuwsbrief

Het CVAa bepaalt mee de inhoud van de maandelijks digitale nieuwsbrief van het VAI. Items over het CVAa verschenen in volgende nieuwsbrieven: 1) Nieuwsbrief nr. 27 – januari '06: Publicatie Focus Architectuurarchieven: Huib Hoste, 2) Nieuwsbrief nr. 28 – januari '06: Vacature archiefcoördinator CVAa, 3) Nieuwsbrief nr. 29 – februari '06: Vacature archiefcoördinator CVAa, 4) Nieuwsbrief nr. 30 – maart '06 :CVAa-oproep / Plannen en foto's van woningen uit de jaren '50 en '60, 5) Nieuwsbrief nr. 31 – april '06: Een rijk kleurenpal(l)et. CVAa op de Erfgoeddag, 6) Nieuwsbrief nr. 37 – september '06:

Stafkaart architectuurarchieven / Monumentenstrijd, 7) Nieuwsbrief nr. 41 – november '06: Wonen in Welvaart/Tentoonstelling, boek, educatief project, rondleidingen, 7) Nieuwsbrief nr. 43 – december '06: Tweede rondleiding leerkrachten op Wonen in Welvaart

Uitvoering: verantwoordelijke website: Annelies Nevejans, Projectleider Wonen in Welvaart Karina Van Herck, Bregje Provo

II.3 Erfgoeddag: In kleur

De zesde editie van de Erfgoeddag (23 april) stond in het teken van kleur, het CVAA werkte samen met het KADOC. De tentoonstelling *Een rijk kleurenpal(l)et* toonde een selectie uit de archieven van kunstenaars(ateliers) en architecten(bureaus) die op KADOC worden bewaard.

Uitvoering: CVAA-team

II.4 Cultuurmarkt

De jaarlijkse Cultuurmarkt in Antwerpen vond plaats op zondag 27 augustus 2006. Het CVAA stelde er de werking van het centrum voor en de publicaties *Handleiding Architectuurarchieven: inventarisatie* en *Huib Hoste 1881-1957*.

Uitvoering: CVAA-team

II.5 Monumentenstrijd

Het CVAA diende in juni een dossier in om deel te nemen aan de Monumentenstrijd. Het project dat het VAI/CVAA opstelde in samenwerking met de huisvestingsmaatschappij Wonen uit Zelzate en architecten Jo Buijs en Ann Verdonck voor een woning in de wijk Klein Rusland te Zelzate werd niet weerhouden.

Uitvoering: CVAA-team

II.6 Wonen in Welvaart – sensibiliseren

Een van de gevolgde strategieën om verschillende doelgroepen te sensibiliseren voor de culturele waarden van architectuurarchieven is het maken van tentoonstellingen en catalogi die een breder publiek bereiken. Het project *Wonen in Welvaart* was het eerste dergelijk project van het CVAA. Het project ontstond uit de vaststelling dat voor de archieven uit de jaren vijftig en zestig dringend een werking voor hun bewaring en ontsluiting moet worden ontwikkeld. De archieven uit deze periode werden nog niet in kaart gebracht, zijn vaak niet ontsloten, of staan zelfs op het punt te verdwijnen. Op basis van een grondige voorbereidende studie van de woonproblematiek van de naoorlogse periode, én op basis van het samenbrengen van verschillende onderzoekers aan Vlaamse universiteiten, werden tien gevallenstudies geselecteerd. Elke uitgewerkte voorbeeldstudie bundelt een rijke selectie archiefmateriaal uit diverse collecties zoals architectuurarchieven, bedrijfsarchieven en beeldmateriaal uit private collecties. Bij de tentoonstelling werd in samenwerking met 010 Publishers (Rotterdam) een boek uitgegeven met zestien essays over het naoorlogse wonen. Via de tentoonstelling en het boek werden verschillende doelgroepen gesensibiliseerd. In de eerste plaats werden de archiefvormers en –beheerders erop gewezen dat architectuurarchieven kwetsbaar erfgoed zijn. Vooral niet-gespecialiseerde instellingen voor architectuurarchieven leverden materiaal voor de tentoonstelling en deden ervaring op met architectuurhistorische tentoonstellingen en de waarde van het hen toevertrouwde erfgoed. Ten tweede werd ook bij het publiek de aandacht gevestigd op de waarde van architectuurarchieven uit 1948-1973. Het project kreeg de nodige persaandacht in diverse media. In de derde plaats werd een educatief programma voor leerkrachten ingericht in samenwerking met de educatieve medewerker van het VAI. Het programma bestond uit een toelichting bij een educatieve map die speciaal voor de tentoonstelling werd ontwikkeld en die leerkrachten tips en inspiratie geeft om de tentoonstelling met de leerlingen te bezoeken en het thema wonen te integreren in diverse vakken.

Aantal bezoekers (tot en met 14 januari 2007) : 923 (excl. openingsavond - naar schatting 200 personen). Daarnaast is de tentoonstelling door de opstelling in de gang van deSingel ook bezocht geweest door het publiek dat naar voorstellingen ging in deSingel. Daardoor ligt het publiekscijfer ver boven dit 'meetbare' getal van 923. Van de bijhorende catalogus werden 183 exemplaren uitgedeeld aan personen die betrokken waren bij de tentoonstelling en/of het boek. Via deSingel en het VAI/CVAa werden in 2006 152 exemplaren verkocht.

Uitvoering: Karina Van Herck, Tom Avermaete, CVAa-team (Bregje Provo, Annelies Nevejans, Herlinde Van Langenhove, Sofie De Caigny), stagiaire (Marleen Schulte).

Financiële middelen: Het project werd gefinancierd 1) door toelage van de Vlaamse Gemeenschap, 2) met projectsubsidies van de Vlaamse Gemeenschap binnen het erfgoeddecreet, 3) met sponsorgelden (VMSW, KIM). Het boek genoot financiële ondersteuning van het Stimuleringsfonds voor Architectuur (Nederland). Voor een gedetailleerd financieel overzicht van het project wordt verwezen naar de afrekeningen van de projectsubsidies, waarvan de laatste fase eind maart wordt afgesloten.

II.7 Publicaties

cf. III.4 en III.5

III. ACTIES RONDOM BEWAREN, ONDERZOEKEN EN ONTSLUITEN

Vlaamse archiefinstellingen, musea en andere culturele instellingen bewaren en beheren een enorme rijkdom aan architectuurarchieven. Gebrek aan middelen, personeel of expertise brengt de drie basisfunctie van een goed archiefbeheer in het gedrang. Het CVAa wil via het opzetten van partnerships ondersteuning bieden bij het opvangen van deze problemen.

III.1 Partnership archief van de Vlaams Bouwmeester

Sinds juni 2005 loopt een partnership met de Vlaams Bouwmeester. Een personeelslid inventariseert er het eigen archief aan de hand van beschrijvingsfiches die werden opgesteld door het CVAa. Op regelmatige basis wordt overleg gepleegd tussen de persoon die het archief ordent en beschrijft en de archivaris van het CVAa over het verloop van de inventarisatie.

Uitvoering: Annelies Nevejans

III.2 Partnership archief Albert Van Huffel

Tijdens het academiejaar 2005-2006 inventariseerde een studente van de opleiding Master in de archivistiek (interuniversitaire samenwerking UGent, K.U.Leuven, VUB, UA) het archief van architect Albert Van Huffel in het Design Museum Gent. Zij werd tijdens deze stage intensief begeleid door de archivaris van het CVAa.

Uitvoering: Annelies Nevejans

III.3 Geïntegreerd project *Wonen in Welvaart* – onderzoek en thematische ontsluiting

Zowel de tentoonstelling als de publicatie *Wonen in Welvaart* (cf. I.6, III.10 en IV.2) vormen een neerslag van tevoren minder of onbekende bronnen en onderzoek. Ze zijn tevens een stimulans voor verder onderzoek en voor de ontsluiting en bewaring van archieven.

III.4 Architectuurarchieven toegankelijk maken: Archiefbank Vlaanderen & ODIS

Om de informatie rondom architectuurarchieven te ontsluiten voor een breed publiek heeft het CVAa steekkaarten ontwikkeld zodat de gegevens over archiefbestanden gestructureerd worden vastgelegd. Deze steekkaarten zijn gebaseerd op de internationale archiefstandaard ISAD (G) en sluiten aan bij de steekkaarten van Archiefbank Vlaanderen (<http://www.archiefbank.be>) en ODIS (<http://www.odis.be>). Het CVAa is coördinator voor de invoer van gegevens over architectuurarchieven. Het CVAa heeft het voorbije werkingsjaar een interface ontwikkeld die

specifiek is gericht op het opsporen van architectuurarchieven en hun vormers. Via interne links en links naar de ODIS-databank kan worden doorgelinkt naar andere geregistreerde archieven en contextgegevens.

Uitvoering: Annelies Nevejans

III.5 Opvolgen van signalementen architectuurarchieven

Regelmatig wordt het CVAA op de hoogte gebracht van architectuurarchieven die nog geen goede bestemming hebben. Het CVAA beschouwt het als een permanente opdracht om te zoeken naar pistes voor de bewaring van dergelijke archiefbestanden op lange termijn. Daar het VAI/CVAA zelf over een uiterst beperkte depotruimte beschikt, wordt ondersteuning geboden bij de inventarisatie van de bestanden in situ. Daarnaast zoekt het CVAA naar duurzame samenwerkingsverbanden met archiefinstellingen die over archiefdepots beschikken om archieven onder te brengen. In het kader van het opstarten van een duurzame gedeelde depotwerking, voerde het CVAA in de loop van 2006 gesprekken met het Stadsarchief Gent (4 april), het Stadsarchief Antwerpen (12 mei) en het Provinciaal Archief West-Vlaanderen (24 augustus). In de loop van 2006 werd in dit kader advies en ondersteuning verleend in verband met de persoonsarchieven van Charels-Hamel, Van Den Nieuwenhuyzen, Paul Felix, Ludo Bekkers, Eggermont en Axel Ghysaert.

cf. ook V.1 (archief Charels-Hamel) en V.2 (archief Axel Ghysaert).

Uitvoering: Annelies Nevejans

III.6 Ondersteuning en advies bij inventarisatie van architectuurarchieven

Het CVAA ondersteunt en adviseert instellingen en/of personen die zich bezighouden met het inventariseren van architectuurarchieven. In december 2005 werd gestart met de inventarisatie van het archief van architect Jan Rooms (1864-1947) dat wordt bewaard door het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis Dr. Maurits Gyseling. In de loop van 2006 werd dit gecontinueerd. Het archief werd ook geregistreerd in Archiefbank Vlaanderen en ODIS-databank.

Uitvoering: Annelies Nevejans

III.7 Project Isia Isgour

cf. IV.3

IV. KENNISOVERDRACHT

Binnen de Vlaamse archief- en onderzoekinstellingen en binnen het CVAA wordt belangrijke archivalische en architectuurhistorische kennis over architectuurarchieven gegenereerd. Het CVAA wil deze kennis verzamelen, en verspreiden in functie van het beter bewaren en ontsluiten van architectuurarchieven en het opbouwen van expertise over het architecturale erfgoed. Deze doelstelling wordt in praktijk gebracht door adviesverlening aan archiefvormers en –bewaarders. Daarnaast publiceert het CVAA resultaten van onderzoek van archieftechnische en architectuurhistorische aard. Beide reeksen hebben ook als doel archiefvormers, -beheerders en gebruikers bewust te maken van de waarde van architectuurarchieven. Tenslotte tracht het CVAA via studiedagen de kennis over architectuurarchieven door te geven aan een gedifferentieerd publiek.

IV.1 Opleiding 'Archiveren kun je leren' i.s.m. VCM-Contactforum voor erfgoedverenigingen

Na de algemene cyclus van lessen over archiefzorg (Archiveren kun je leren, 2004) organiseerde het VCM-Contactforum voor erfgoedverenigingen een lessenreeks, toegespitst op de registratie en archivering van orale bronnen en het beheer van architectuurarchieven. Het CVAA nam het luik over architectuurarchieven (2 lessen) voor zijn rekening, waarbij voor het praktijkvoorbeeld werd samengewerkt met het Rijksarchief Brugge. Na afloop van de lessenreeks werd op vraag van het VCM ook een syllabus voorbereid.

Uitvoering: Tom Avermaete en Annelies Nevejans.

IV.2 Het CVAa als spreker op studiedagen van derden

Op de conferentie *Ascribing value. The production and collection of architectural drawings* (Victoria & Albert Museum in Londen, 3-4.02.2006) gaf Tom Avermaete een lezing over het ontwikkelen van modellen voor een nieuwe collectie architectuurarchieven. Onder de titel 'Gebouwen in dozen' situeerde Annelies Nevejans de werking van het CVAa op de Contactavond rond het behoud en beheer van roerend kerkelijk erfgoed (Ename, 2 oktober 2006). De contactavond kwam er op initiatief van de Provincie Oost-Vlaanderen, dienst Monumentenzorg.

Uitvoering: Annelies Nevejans, Tom Avermaete

IV.3 Gastcollege VUB – opleiding Archivistiek

Op 25 april 2006 gaf de archivaris van het CVAa een gastcollege over architectuurarchieven aan de studenten van de opleiding Archivistiek aan de VUB. Het gastcollege spitste zich toe op de materiële zorg voor architectuurarchieven en de beschrijving van bescheiden uit deze archieven.

Uitvoering: Annelies Nevejans

IV.4 Architectuurhistorische publicatiereeks rondom archieven: Huib Hoste

Op 23 januari 2006 werd de publicatie *Huib Hoste 1881-1957* voorgesteld aan de pers en het publiek in het Zwart Huis in Knokke (publicatie cfr. budgetopvolging project A.04. MONO bij afrekening). Het boek is het eerste in de reeks *Focus Architectuurarchieven*. Deze reeks biedt via een geïntegreerde toegang een antwoord op de versnippering van archiefbestanden. Eind 2006 was de oplage van 750 exemplaren uitverkocht. Voor een uittreksel uit de persreclames, zie bijlage 1.

Uitvoering: Tom Avermaete, Bregje Provo

IV.5 Continueren van archivalische deelreeks: onderzoek naar 'bewaren' en 'ontsluiten'

Voor de archieftechnische publicatiereeks werd in 2005 het onderzoek opgestart over 'Bewaren' en 'Ontsluiten'. Dit onderzoek werd door Hanne Van Herck (projectmedewerker Architectuurgeschiedenis en Monumentenzorg van de K.U.Leuven) afgerond in augustus 2006. Op 30 augustus werd het eindrapport 'Materiële zorg' voorgelegd aan de begeleidende wetenschappelijke commissie (Tom Avermaete, Jo Braeken, Dirk Laureys, Krista Maes, Rie Vermeire, Luc Verpoest en Mariet Willinge). In het najaar 2006 startte het CVAa met de voorbereidende redactie om het rapport 'Materiële zorg' klaar te maken voor publicatie die in de loop van 2007 zal verschijnen.

Uitvoering: Tom Avermaete, Annelies Nevejans, Bregje Provo, Herlinde Van Langenhove

IV.6 Bijdrage in verhandelingenbundel Archiefkunde 8: Uit de oude doos. Culturele archiefwerking in Vlaanderen

Samen met de andere thema-archieven schreef het CVAa een bijdrage in de bundel *Archiefkunde 8 – Uit de oude doos. Culturele archiefwerking in Vlaanderen*. De thema-archieven lijsten de gemeenschappelijke uitdagingen en aandachtspunten op (L. Van Dijck, A. Nevejans, J. Vanhoutte e.a., 'Tussen registreren, bewaren en cultureel ontsluiten: uitdagingen voor privaatrechtelijke culturele thema-archieven', pp.117-130). Cf. exemplaar van *Archiefkunde 8* in bijlage.

Uitvoering: Annelies Nevejans

IV.7 Adviesverlening

Het CVAa kreeg in 2006 62 vragen (vgl. 2005: 45) in verband met architectuurgeschiedenis of architectuurarchieven. Op basis van vragen die herhaaldelijk werden gesteld, werden er standaardantwoorden ontwikkeld die werden opgenomen op de website van het CVAa in de rubrieken FAQ en Toolbox.

Uitvoering: Annelies Nevejans, Bregje Provo

IV.8 F.A.Q en Toolbox

Via de website www.cvaa.be zijn in de rubrieken 'FAQ' en 'Toolbox' een aantal antwoorden opgenomen op vaakgestelde vragen over archiefonderzoek en archiefbeheer. Op die manier wil het CVAa de gegenereerde knowhow op een eenvoudige manier vlot toegankelijk maken.

Uitvoering: Annelies Nevejans

IV.9 Helpdesk Lokaal Erfgoed

Op initiatief van Heemkunde Vlaanderen vzw en in het kader van de projecten Lokaal Geheugen (museale collecties) en Pro Memorie (archief en documentatie) werd de website www.helpdesklokaalerfgoed.be opgestart. Het CVAa verklaarde zich bereid toe te treden tot het doorverwijsnetwerk van de Helpdesk om vragen over architectuurarchieven (archiefbeheer en materiële zorg) te beantwoorden.

Uitvoering: Annelies Nevejans

IV.10 Wonen in Welvaart – kennisoverdracht

Op de tentoonstelling kon een niet-gespecialiseerd publiek via heldere introductieteksten het verhaal van tien exemplarische gevallenstudies eenvoudig begrijpen (zie V.2.2). Er werden ook twee gratis rondleidingen voorzien voor bezoekers die extra informatie en een begeleid bezoek wensten (9 december '06 en 13 januari '07). Via het gelijknamige boek heeft deze kennisoverdracht bovendien een duurzaam medium gevonden. Speciaal voor leerkrachten werd tweemaal een educatief programma georganiseerd, ism. de educatieve medewerker van het VAI, Ine Lemmens.

V. COÖRDINATIE

In het beleidsplan wordt de coördinatie geformuleerd als een dubbele opdracht: enerzijds het in kaart brengen van de bewaarplaatsen van architectuurarchieven in Vlaanderen, het onderzoeken van de mogelijkheden voor verwerving, bewaring, ontsluiting en valorisatie van architectuurarchieven alsook het inventariseren van de wijze waarop architectuurarchieven worden ingezet in onderwijs en onderzoek. Anderzijds moet het CVAa acties ondernemen die leiden tot samenwerking tussen de verschillende actoren die zich inlaten met architectuurarchieven.

V.1 Rapport Architectuurarchieven in Vlaanderen

In september 2006 werd de het rapport *Architectuurarchieven in Vlaanderen. Kwalitatieve veldbeschrijving en analyse van het Vlaamse architectuurlandschap* op de website geplaatst. In november werd het als boek uitgegeven (cfr. budgetopvolging project A.05. STAF bij afrekening). Op 16 januari 2007 werd het voorgesteld aan pers en publiek, in aanwezigheid van Guy Redig (kabinet minister Anciaux). Mariet Willinge, hoofd Collectie van het Nederlands Architectuurinstituut, gaf daarbij een lezing over de situatie van architectuurarchieven in Nederland. In het voorjaar van 2007 werd het rapport verstuurd naar tal van instellingen en personen die in aanraking komen met architectuurarchieven in Vlaanderen.

Uitvoering: Tom Avermaete, Annelies Nevejans, Bregje Provo, Herlinde Van Langenhove, Sofie De Caigny

V.2 Geïntegreerd project *Wonen in Welvaart* - coördinatie

De samenwerking tussen verschillende actoren die betrokken zijn bij architectuurarchieven heeft tijdens het werkingsjaar 2006 een stimulans gekregen met *Wonen in Welvaart*. Voor het boek en de tentoonstelling werden onderzoekers van verschillende instellingen samengebracht (Paris-Malauquis, TU Delft, TU Eindhoven, KULeuven, UGent en VIOE). Het archiefmateriaal waarvan een selectie in de tentoonstelling en het boek te zien zijn, was afkomstig uit tal van (bewaar)instellingen uit binnen- en buitenland (o.a. Afrika-Archief, Amsab, Archives d'Architectures Moderne, Designarchief Vlaanderen, APA, Stadsarchief Waregem, KADOC-K.U.Leuven, NAI, VIOE, VRT-Beeldarchief en private archiefbeheerders).

V.3 Project Isia Isgour

In 1999 organiseerde het CC Casino in Houthalen-Helchteren een tentoonstelling over het oeuvre van Isgour. Het CC Casino schonk dit documentatiemateriaal aan het VAI/CVAa. Het vormt de basis van een uitgebreid project om het archief van architect Isia Isgour te inventariseren, te bewaren en te ontsluiten via een publicatie, alsook om het oeuvre en de architect uit de vergetelheid te halen. Het CVAa heeft verschillende partners uit de onderzoeks-, de erfgoed-, de archiefwereld en de overheid (VIOE) aangesproken die elk specifieke kennis hebben over een aspect van het oeuvre van Isgour of over de periode waarin hij leefde en werkte. Het CVAa brengt deze partners samen en coördineert de projectgroep.

Uitvoering: Tom Avermaete, Bregje Provo, Annelies Nevejans, Sofie De Caigny

V.4 Adviesraad

Cf. VI.1

VI. PROCEDURES VOOR OVERDRACHT & VERWERVING

In 2006 lag een focus in de werking van het CVAa op het zoeken naar geschikte bewaarplaatsen voor 'zwevende' architectuurarchieven. De afgelopen jaren sensibiliseerde het CVAa over archiefbewaring. Dit heeft interesse gewekt waardoor verschillende architecten of hun erfgenamen aanklopten voor advies om hun archieven te deponeren. Daar het CVAa niet over een eigen depot beschikt, tracht het CVAa samen te werken met bestaande depots om op korte termijn een bewaarplaats te vinden.

Uitvoering: Annelies Nevejans

VI.1 Archief Charels-Hamel

Slechts zelden worden architectuurarchieven in een dergelijke oorspronkelijke staat aangetroffen als het archief van Louis Ernest Charels sr., Louis François Charels jr. en Jean Hamel (Brugge). In december 2006 werden de archieven overgebracht naar de Provinciale Archiefdienst West-Vlaanderen (PAWV). De bibliotheek van dit architectenbureau werd overgebracht naar het VAI/CVAa aangezien hiervoor bij de PAWV geen interesse bestond.

Uitvoering: Annelies Nevejans

VI.2 Archief Axel Ghysaert

Het architect Axel Ghysaert (°1933) vond eveneens een onderkomen bij de Provinciale Archiefdienst West-Vlaanderen.

Uitvoering: Annelies Nevejans

VI.3 Bibliotheek-collecties

In 2006 verwierf VAI/CVAa de bibliotheek van Ludo Bekkers.

Uitvoering: Annelies Nevejans

VII. COMMUNICATOR EN BEMIDDELAAR

Het CVAA wil als communicator en bemiddelaar fungeren tussen alle actoren die met architectuurarchieven in aanraking komen. Het voorbije werkingsjaar heeft het CVAA het veld van de Vlaamse architectuurarchieven vertegenwoordigd op verschillende professionele en publieke fora.

VII.1 Adviesraad

In 2006 kwam de adviesraad van het CVAA bijeen naar aanleiding van de resultaten van het rapport *Architectuurarchieven in Vlaanderen* (21 februari). De leden van de adviesraad werden uitgenodigd om hun opmerkingen te formuleren op de voorgelegde draaftekst.

Uitvoering: Tom Avermaete, Bregje Provo, Annelies Nevejans

VII.2 Vertegenwoordiger in verschillende overlegorganen

Het CVAA gaf in 2006 invulling aan de rol van communicator en bemiddelaar door het veld van de architectuurarchieven te vertegenwoordigen in verschillende nationale en internationale overlegorganen:

- VVBAD/AHD (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief- en Documentatiewezen / Sectiebestuur Archief en Hedendaags Documentbeheer), Tom Avermaete, Annelies Nevejans
- Overleg thema-archieven: voorbereiding bijdrage Archiefkunde 8; beleidsplanning, Annelies Nevejans
- Adviesraad Archiefbank Vlaanderen, Annelies Nevejans
- Programmacommissie OKV (Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen), Tom Avermaete
- KAPA (Kring van Archivarissen in de Provincie Antwerpen), Tom Avermaete
- ICA/SAR (International Council on Archives / Section on Architectural Records), Tom Avermaete
- ICAM (International Confederation of Architectural Museums), Tom Avermaete o.a. deelname aan het International Congress in Athene (cf. VI.3) door Bregje Provo
- VCM – Contactforum voor erfgoedverenigingen, Tom Avermaete
- Werkgroep Automatisering van de VVBAD: tot September '06, voorbereiding studiedag ISAAR en ERM, Annelies Nevejans
- Werkgroep Privaatrechterlijke archieven van de VVBAD: opstartvergadering, Annelies Nevejans

VII.3 Deelname aan colloquia, aanwezigheid op lezingen en tentoonstellingen

Het CVAA nam deel aan

- Lessenreeks 'Archiveren voor gevorderden', VCM-Contactforum voor erfgoedverenigingen, 14, 21 en 28.01.2006 (Tom Avermaete, Annelies Nevejans)
- Conferentie 'Ascribing value. The production and collection of architectural drawings.', Victoria & Albert Museum, Londen (Verenigd Koninkrijk), 3-4.02.2006 (Tom Avermaete)
- Congres 'Van Hugo Claus tot hoelahoep: Vlaanderen in beweging 1950-1960', Universiteit Antwerpen, 17-18.02.2006 (Bregje Provo)
- Vormingsdag 'Erfgoed Publiek – publiek Erfgoed. Erfgoed en publieksontsluiting', Cultuur Lokaal, 16.03.2006 (Bregje Provo)
- Adviesraad Archiefbank Vlaanderen, VVBAD, 21.03.2006 (Annelies Nevejans)
- Studienamiddag '3D-technologie in de culturele sector', KennisLink, 28.03.2006 (Annelies Nevejans)
- Studiedag 'Historisch interieur', UGent ism vzw Interbellum, 31.03.2006 (Bregje Provo)
- Opening nieuw erfgoeddepot KADOC II, Leuven, 20.04.2006 (Annelies Nevejans)
- Gender Forum: Gender & Architecture; UGent, 25.04.2006 (Karina Van Herck)
- Studiedag 'ISAAR', VVBAD, 28.04.2006 (Annelies Nevejans)

- Studiedag 'De erfgoeddag in Vlaanderen: een evaluatie vanuit de lokale praktijk', Culturele Biografie Vlaanderen, 04.05.2006 (Annelies Nevejans)
- ICAM-Congres, Athene, 04-08.06.2006 (Bregje Provo)
Bregje Provo volgde onder meer sessies over architectuureducatie, digitale preservatie van architectuurarchieven en de conservatie van maquettes.
- Studiedag 'Historische Huizen – mogelijkheid van een netwerk', Historische Huizen Vlaanderen, 22.09.2006 (Annelies Nevejans)
- 'Contactavond Roerend Kerkelijk Erfgoed', Provincie Oost-Vlaanderen, Ename, 02.10.2006 (Annelies Nevejans)

VII.4 Opleidingen

De archivaris, Annelies Nevejans, rondde in juni 2006 met succes de laatste module van de opleiding Restaurateur van papier af (Syntra West vzw – vormingsinstituut voor KMO). In deze opleiding wordt de cursisten een wetenschappelijke kennis op vlak van papierconservatie en –restauratie bijgebracht.

VIII. SAMENVATTING

2006 was voor het CVAa een bijzonder jaar. Enerzijds waren er verschillende verschuivingen in de personele bezetting, anderzijds kenden twee projecten waaraan de voorbije jaren intensief werd voorbereid hun eindresultaat waardoor ze sterk doorwogen op de financiële werking van het CVAa. Op 30 november opende in de Singel de tentoonstelling *Wonen in Welvaart. Woningbouw en wooncultuur in Vlaanderen, 1948-1973*. De tentoonstelling belicht hoe de evolutie van de wooncultuur in Vlaanderen nauw was verbonden met de uitbouw van de welvaartsstaat. Bij de tentoonstelling hoort een boek waarin beschouwende stukken over naoorlogse wooncultuur worden afgewisseld door voorbeeldstudies. *Wonen in Welvaart* stimuleerde enkele ankerpunten van de werking van het CVAa. Met *Wonen in Welvaart* zijn we erin geslaagd een breed publiek te sensibiliseren voor de rijkdom van architectuurarchieven en werd ons vermogen aangescherpt om met andere archiefinstellingen en wetenschappelijke onderzoekers samen te werken. Om al die redenen betekende *Wonen in Welvaart* een voorbeeld voor onze werking en bracht het inzichten bij over de toekomstperspectieven van het VAI/CVAa. Wij zijn dan ook opgetogen over het grote publieksbereik en de brede persaandacht die de tentoonstelling kreeg. In 2007 wordt de tentoonstelling hernomen (maart-april in Leuven, september in Waregem) waardoor het publieksbereik nog gevoelig zal toenemen.

Bijna simultaan met de opening van *Wonen in Welvaart* rolde de publicatie *Architectuurarchieven in Vlaanderen. Kwalitatieve veldbeschrijving en analyse van het Vlaamse architectuurarchieflandschap* van de persen. Dit boek is het resultaat van een eerste intensief onderzoek naar het veld van architectuurarchieven uit de 19de en 20ste eeuw in Vlaanderen en Brussel. Het situeert de problematiek van architectuurarchieven in de context van het beleid, de archiefvormers, -beheerders en mogelijke valorisatie. Het CVAa brengt daarbij de spanningsvelden en opportuniteiten in kaart die de komende jaren bepalend zullen zijn voor de verdere uitbouw van een toekomstgerichte werking rond architectuurarchieven in Vlaanderen.

Het belang van beide projecten voor de realisatie van de missie en de werking van het CVAa kan moeilijk worden overschat. Hoe verschillend ze ook zijn, elk op hun eigen manier 1) hebben ze de rol van het CVAa als expertisecentrum aangewakkerd, 2) speelden ze een uitzonderlijke rol in de verspreiding van kennis over architectuurarchieven, 3) concretiseerden ze de betekenis van de rol die het CVAa als 'archieffcoördinatiecentrum' speelt in het veld en 4) verruimden ze het publiek dat zich bewust is van de culturele en maatschappelijke waarde van het erfgoed van de architectuurarchieven. Naast deze zwaartepunten werd ook de dagelijkse werking van het CVAa verder uitgebouwd. De adviesverlening omtrent architectuurarchieven ging in een opmerkelijk stijgende lijn, er werd via partnerships en overdrachten gezorgd dat belangrijke architectuurarchieven niet verloren gaan en het netwerk dat het CVAa uitbouwt rond het erfgoed van de architectuurarchieven werd bestendig.

IX. BIJLAGEN

- Persoverzicht Wonen in Welvaart
- Persoverzicht Huib Hoste
- Archiefkunde 8: Uit de oude doos. Culturele archiefwerking in Vlaanderen
- Avermaete Tom, Nevejans Annelies en Provo Bregje, *Architectuurarchieven in Vlaanderen. Kwalitatieve veldbeschrijving en analyse van het Vlaamse architectuurarchieflandschap*, Vlaams Architectuurinstituut/Centrum Vlaamse Architectuurarchieven, Antwerpen, 2006.
- Van Herck Karina en Avermaete Tom (eds.), *Woningbouw en wooncultuur in Vlaanderen, 1948-1973*, 010 Publishers en VAI/CVAa, Rotterdam, 2006.